

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöspäivämäärä 23.04.2025

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 23.04.2025

Leikkialueiden palveluverkkotarkastelu 2026-2035

3847/00.01.02.05/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaupunginpuutarhuri Kirsi Kujala, p. 050 559 4186

Päätös**Esittelijä**

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä perusteluosassa esitetyn yleisten leikkialueiden palveluverkkotarkastelun ja esitetyt muutokset toteutettaviksi.

Perusteluosa**Tiivistelmä**

Kaupunkiympäristön palvelualueella on yhteistyössä tehty lautakunnan edellyttämää leikkipaikkojen palveluverkkotarkastelua. Tavoitteena on poistaa vähäisellä käytöllä tai huonossa kunnossa olevat kohteet. Säästötoimenpiteiden pitää olla tasapuolisia ja yhdenvertaisia.

Tehdyn tarkastelun perusteella esitetään, että leikkialueiden määrää karsitaan nykyisestä 148 kohteesta 48 kohdetta, joista 7 kohdetta on päätetty poistettaviksi jo vuonna 2018. Tällä palveluverkkotarkastelulla esitetään poistettavaksi 41 kohdetta. Poistettavien alueiden määrä perustuu sosiaalisiin ja taloudellisiin kaupunkitasoihin

tarkasteluihin. Tavoitteen asettelussa on vertailtu Suomen kaupunkien (esim. Kuopio, Jyväskylä, Tampere) leikkialuemäärää suhteessa niiden asukaslukuun. Poistettavien leikkialueiden yhteydessä olevat pienkentät säilyvät ja muu puistoalue rakennetaan ja ylläpidetään viheralueena erillisen suunnitelman mukaan.

Perusteluosa

Lautakunnan päätös 17.9.2024

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kokouksessaan 17.9.2024 hylätessään osan esitetyistä palveluiden karsinnoista seuraavaa:

”Lautakunta edellyttää tekemään tai päivittämään palveluverkkotarkastelut tai kevyemmät selvitykset soutuvenepaikoista, leikkialueista, yleisistä wc-tiloista ja matonpesupaikoista. Tavoitteena on poistaa vähäisellä käytöllä tai huonossa kunnossa olevat kohteet.

Lautakunta kannustaa säästäväiseen rahankäyttöön, mutta säästötoimenpiteiden pitää olla tasapuolisia ja yhdenvertaisia. ”

Taustalla päätösesitykselle oli, että valtuuston vahvistaman talousarvion 2025 yhteydessä kaupunkitekniikka veloitettiin tuottamaan sellainen palveluverkkotarkastelu, jolla saavutetaan 110 000 euron säästöt vuonna 2025 ja 210 000 euron säästöt vuonna 2026 sekä 360 000 euron pysyvät säästöt vuonna 2027.

Lisäksi kaupunkiympäristön palvelualueen talouden tasapaino-ohjelmassa oli kunnossapidolle 300 000 euron säästövelvoite vuodesta 2025 eteenpäin.

Valmistelutyön yhteydessä on tunnistettu, että palveluverkon harventaminen vaatii alueiden ennallistamiseen vähintään 300 000 euron panostukset.

Tässä asiakohdassa käsitellään vain leikkialueiden palveluverkkoa.

Leikkialueiden nykyisen verkoston synty

Monet leikkialueet ovat syntyneet varsin vähäisin päätöksin tai toimenpitein kiinteistöjen väliin jätetyille viheralueille. Ennen nykyistä toimintamallia on verkosto rakentunut hyvin pitkälti luonnonolosuhteiden ja asemakaavoituksen mahdollistamien varausten pohjalta asukkaiden ja erilaisten tahojen toiveita kuunnellen ja kaupungin vetovoimaa parantaen alue kerrallaan.

Leikkialueita on toteutettu asemakaava-alueen ulkopuolelle, kiinni omakotitontin rajaan tai vesistön rannalle, liikenteellisesti vaarallisiin paikkoihin tai esimerkiksi melualueelle tai sellaiseksi myöhemmin muodostuneelle.

Palveluita on lisätty kaupungin ja asuinalueiden vetovoimaisuuden lisäämiseksi hankkeina, joiden yhteydessä ei ole mietitty kaupungin kokonaisuutta eikä kunnossapidolle syntyviä pysyviä vuosittaisia kustannuksia. Kaiken tämän tavoitteena on ollut palvella lahtelaisia asukkaita mahdollisimman laajasti ja vastata heidän toiveisiinsa. Nyt olemme tulleet tilanteeseen, että karsintoja on tehtävä laatutason säilyttämiseksi ja kustannusten karsimiseksi.

Lahden kaupungin yleisten viheralueiden määrä ja laatu noudattaa valtakunnallista linjaa. Leikkialueita on asukasmäärään suhteutettuna vertailukaupunkeja enemmän. Ympäristörakentamisen laatuvaatimukset ja kunnossapidon tasot on päätetty ja linjattu lainsäädännön ja valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti. Nykytilanteessa näiden palveluiden laadukkaaseen ylläpitoon ei ole osoitettavissa riittäviä resursseja. Säästöjä on saavutettu laatutasoa laskemalla ja nyt nopeutetusti palveluverkkoa pienentämällä.

Tehdyt selvitykset ja kuulemiset

Kaupunkisuunnittelu on yhteistyössä kaupunkitekniikan kanssa tehnyt lautakunnan edellyttämät selvitykset.

Valmistelussa on kuultu kumppanuuspöytiä kahdesti ja saatu kaikilta neljältä kumppanuuspöydältä lausunto Palveluverkkotarkasteluun 2026–2035 (liitteet 4 kpl).

Leikkialuetoimikunta on maastokäynneillään eri puolille kaupunkia tutustunut leikkialueisiin ja käsitellyt palveluverkon rakennetta, laatutasoa ja saavutettavuutta useita kertoja kokouksissaan toimikautenaan 2022–2025. Leikkialuetoimikunta on ollut mukana valmistelussa ja siltä on saatu lausunto (liite: Leikkialuetoimikunnan lausunto).

Kaupunkisuunnittelu on Omlahti-alustalla julkaistuilla asukaskyselyillä kerännyt palautetta asukkailta kevään 2025 aikana. Leikkialuekyselyyn saimme lähes 900 vastausta. (liite: yhteenveto kyselystä)

Kunnossapidettävän Leikkialueiden palveluverkon muutokset

Lahdessa on 148 leikkialuetta, jotka ovat kooltaan ja varusteiltaan hyvin erilaisia. Väestön ikärakenne on muuttunut ja leikki-ikäisten määrä pudonnut lähialueella.

Monet asukkaat vetoavat leikkialueiden säilyttämisen puolesta perustellen toivetta asuintalojensa leikkipaikkojen ankeuteen. Alueidenkäyttölain 155 § perusteella on säädetty, että asuintalojen tulee järjestää riittävästi ulkotilaa leikkipaikkoja ja oleskelualueita varten. Yleiset leikkialueet eivät korvaa asuintalojen omia leikkipaikkoja.

Esityksen tavoitteena on vaikuttaa suoriin kustannuksiin palvelukohteiden määrää karsimalla. Tällöin vaikutusalueen asukkaiden ikäjakauman muutokset ovat maltillisempia ja leikkialueiden käyttäjämäärät tasaisempia vuosikymmenien seurantajaksolla. Resurssin säilyessä muuttumattomana kyetään harvempi verkosto pitämän parempana.

Muutosesitys

Leikkialueiden palveluverkon päivityksen tavoitteena on ollut asukkaiden kannalta sosiaalisesti oikeudenmukainen ja tasapuolinen, kohtuullisesti saavutettavissa oleva käyttäjille turvallinen ja monipuoliset välineet tarjoava yhteisöllisyyttä ylläpitävä ja

lisäävä leikkialueverkosto. Leikkialueiden määrä vähenee esityksessä 101 kohteeksi nykyisestä 148 paikasta. Saavutettavuus on yhä kohtuullinen, noin 96,8 % alle 12-vuotiaista lapsista asuu alle 1000 m etäisyydellä ja noin 93,4 % alle 750 metrin etäisyydellä lähimmästä leikkialueesta linnuntietä.

Puistoalue, josta leikkivälineet poistetaan, voidaan viherrakentamisen keinoin saada hyvin viihtyisäksi ja leikkiin houkuttelevaksi esimerkiksi olevaan asfalttialueeseen maalattavilla kuvioilla, maakumpareilla, maakivillä ja puunrungoilla. Aidatut alueet voidaan osittaa pelialueiksi tai koira-aitauksiksi. Suunnittelussa asukkaita kuullaan ja osallistetaan.

Poistettavien leikkialueiden luettelo ja kartta ovat esityslistan liitteinä (Luettelo leikkialueiden palveluverkosta 2026–2035, Kartta leikkialueiden palveluverkosta 2026–2035). Työohjelman yhteydessä kuullaan asukkaita vaihtoehtoisten kohteiden poistamisen/ kunnostuksen osalta seuraavilla alueilla/kohteissa: Kehräkangas-Kuivapuisto, sekä Kiveriössä kohteet Suopuisto, Lampipuisto, Metsäpelto, Mansikkavuori.

Nykyinen kunnossapidon resurssointi mahdollistaisi noin sadan leikkialueen määrällä 20 vuoden kierrolla vuosittain viiden kohteen kunnostuksia ja välineiden uusintaa, kun lähtötaso on saatu kohtuulliseksi.

Vaikutusten arviointi

Kuntalaisvaikutukset

Kaikki säästötoimet laskevat hetkellisesti asukastyytyväisyyttä. Useammassa muutoksessa, kun vähennetään palveluita, tunnistetaan yleinen mainehaitta Lahden kaupungille.

Lapsiperheisiin ja lapsiin kohdistuva leikkialueiden määrän vähentämistoimi kohdistuu asiakasryhmään, joilla on vähäisimmät mahdollisuudet vaikuttaa ja voi

lisätä eriarvoisuutta. Lapsimäärän kokoontumien harvemmille alueille voi lisätä sosiaalisia kohtaamisia.

Ympäristövaikutukset

Käyttäjien matkat toimintoalueille pitenevät, tavoitettavuus heikkenee ja autoilu lisääntyy.

Poistuvien leikkialueiden tilalle rakennetaan viheralueen luonteeseen soveltuva viheralue. Esimerkiksi aidatut pelialueet ovat usein luontevaa säästää ja niitä voidaan käyttää monipuolisesti. Välineistön tilalle perustettavat niityt ja muu kasvillisuus lisäävät luontopositiivisuutta ja luonnon monimuotoisuutta.

Niittyverkoston laajentamistoimet ovat positiivisia mm. pölyttäjille, toisaalta hallittu hoitamattomuus voi lisätä haitallisia vieraslajeja ja vaikeuttaa puhtaanapitoa.

Talousvaikutukset

Esitettyjen muutosten perusteella, kun leikkipalvelukohteiden määrä vähenee, ohjataan nykyinen kunnossapitorahoitus jäljelle jäävien kohteiden ylläpitoon, jolloin niiden investointien käyttöarvo ja houkuttavuus säilyvät pidempään kaupunkilaisia palvelevalla tasolla. Täydellisen uusinnan investointitarve siirtyy vuosia eteenpäin.

Oman henkilöstön työpanos saadaan kohdistettua keskeisiin tehtäviin jatkuvien kunnossapitokorjausten ja huonokuntoisten välineiden aiheuttaman asukaspalautteen sijaan.

Esitetyt muutokset vaativat neljänä vuonna 150 000–300 000 euron arvoisen investointityyppisen muutostyön. Tällä summalla muutetaan kymmenen leikkitoimintokohdetta vuodessa yleisiksi viheralueiksi, joissa on edelleen mahdollisuus oleskella, leikkiä ja pelailla.

Yhteydet strategiaan

Muutoksilla halutaan tarjota lapsille ja nuorille, turvalliset ja laadukkaat palvelukohteet kodin läheltä.

Kohteiden vähentämisellä tavoitellaan kunnossapidon keskittämistä harvempiin toimintokohteisiin ja sitä kautta rakennetun ympäristön laatutason säilymistä hyvänä, houkuttelevana ja turvallisena.

Palveluverkkoon tehtävät kohdekohtaiset muutokset ovat kaupunkiympäristölautakunnan alaisen viranhaltijan päätettävissä. Palvelukohteiden priorisointi ja yleiset periaatteet ovat lautakunnan toimivallassa.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote sekä seuraavat liitteet:

Luettelo leikkialueiden palveluverkosta 2026–2035

Kartta leikkialueiden palveluverkosta 2026–2035

Kaupunkitekniikka/ kaupungininsinööri

Kaupunkisuunnittelu/ suunnittelupäällikkö

Leikkialuetoimikunta/ puheenjohtaja